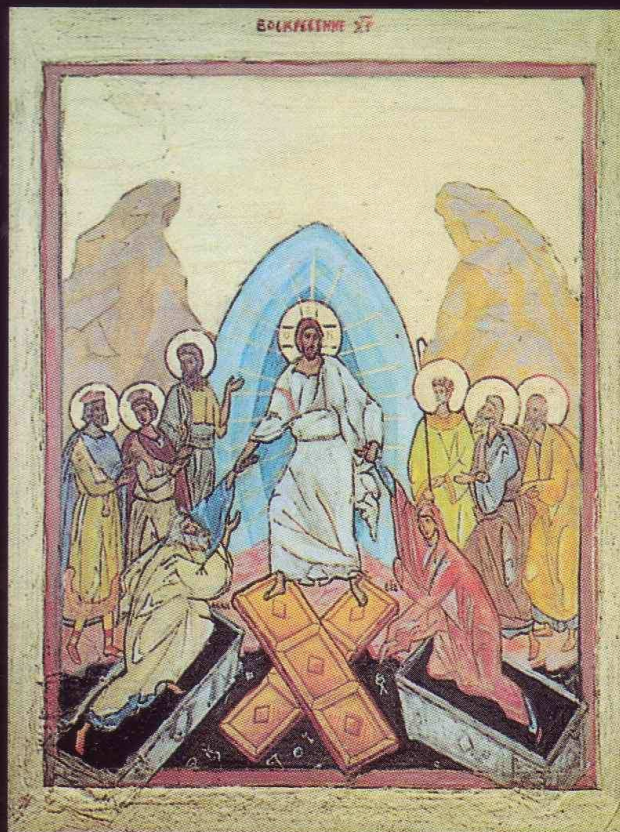

СОФИЈА ДЕЈША

ИКОНЕ

ПРАВОСЛАВНИХ
ВЕЛИКИХ ПРАЗНИКА

Софија Дејша

ИКОНЕ ПРАВОСЛАВНИХ ВЕЛИКИХ ПРАЗНИКА

ПРЕДГОВОР

„Христос васкрсе из мртвих,
смрћу смрт уништи, и онима
који су у гробовима живот дарова,,
(Васкршњи тропар)

Васкрс, празник Васкрсења Христова јесте „празник над празницима и славље над слављима“. Он је центар православне црквене године. Икона Васкрсења је најподеснија за први контакт са Православљем.

Дванаест великих празника уоквирују Васкрс. Дванаест икона подсећа на Христов овоземаљски живот, од Рођења до Вазнесења; на Његову Пресвету Мајку, од њеног детињства и материнства до Уснућа, и од оснивања Цркве на Духове до Крстовдана. Дванаест живих слика представљају везу између историје, Светог писма и Црквене године.

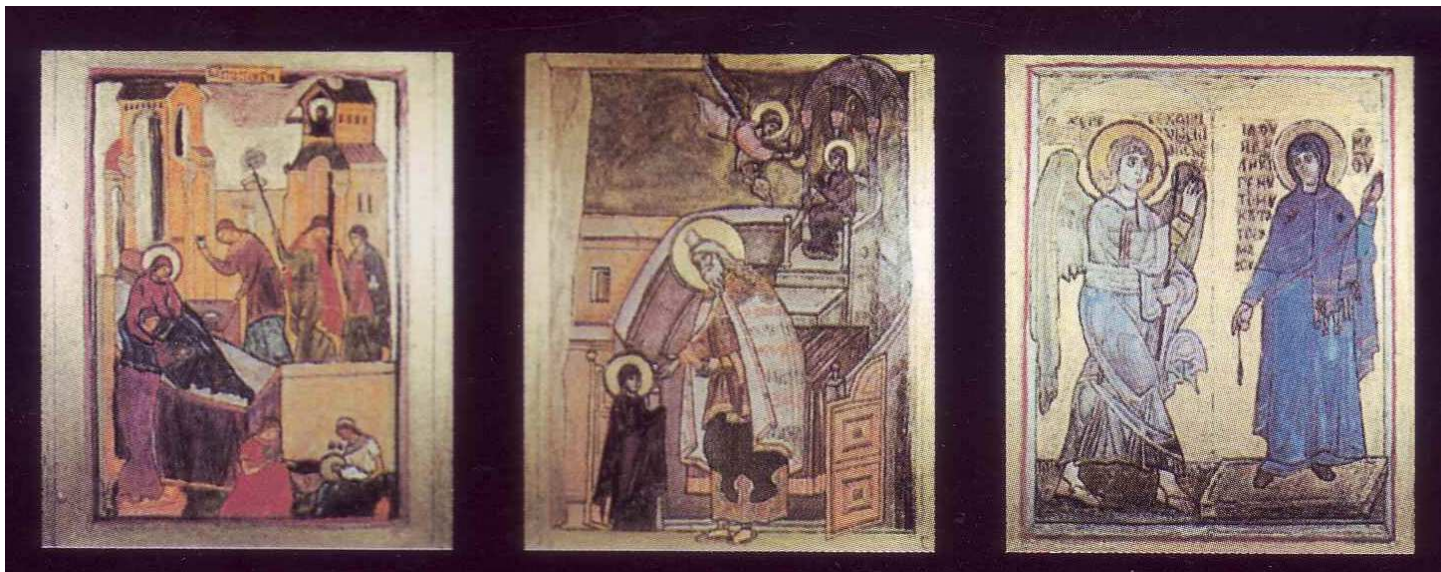
На иконостасу ове иконе стоје у посебном реду, у тзв. ДОДЕКАОРТИОН-у. У току године, на одговарајући датум, свака се икона износи на средину цркве где јој се указује поштовање.

У овој књизи иконе су хронолошки поређане и дечјим језиком објашњене, тако да се може користити као књига у веронауци за децу млађег узраста. Цртежи су поједностављени с обзиром на то да се може користити као књига за бојење.

Општи историјско-уметнички значај наглашен је везом са чувеним ремек делима светског сликарства.

Теолошка и историјска објашњења, као и указивање на грчке и словенске натписе, подстицај су за лично продубљивање.

Календар празника налази се на последњој страни.

ИКОНЕ ПРАВОСЛАВНИХ ВЕЛИКИХ ПРАЗНИКА

4

РОЂЕЊЕ БОГОРОДИЦЕ

Новорођена Марија се купа (доле десно).
Њени родитељи, свети Јоаким (горе на прозору) и Ана (седи на кревету), радују се детету.

По једној икони из Лъвова. Кијевска школа 15. век.

Натписи на словенском:
„Рођење св. Богородице“
„Ана“, „Јоаким“

Празник Рођења Богородице слави се у септембру.

6

ВАВЕДЕЊЕ (Увођење у храм)

Мала Марија први пут долази у дом Божји. Свештеник је радосно прихвата и уводи у храм.

Део фреске из Студенице.
Ово величанствено фрескосликарство дело је Михаила и Евтихија (14. век) и краси Краљеву цркву.

Звезде на челу и раменима нарочито су обележје Дјеве Марије.

Натпис ΜΡ ΘΥ јесте грчка скраћеница за „Мајка Божја“

Ваведење Пресвете Богородице слави се у јесен.

8

БЛАГОВЕСТИ

Арханђел Гаврило поздравља Дјеву Марију. Доноси јој посебан благослов Божји и радосну вест да ће родити Христа.

По мозаику Саборног храма свете Софије у Кијеву (11.век)

Натписи на грчком:

Лево:
„Радуј се, благодатна,
Господ је с Тобом,,

Десно:
„Ево слушкиње Божје. Нека ми
буде по речи Твојој“

Еванђеље по Луки, 1. глава, стих 26, и 38.

Празник Благовести слави се почетком пролећа.

РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО

Новорођени Исус Христос лежи поред своје мајке Марије у витлејемској пећини.
 У позадини јашу три мудраца, који су видели звезду и доносе дарове.
 Анђели са пастирима певају.
 Доле лево седи свети Јосиф.

По једној икони Андреја Рубљова (15.век), која се налази у
 Тетрајковској галерији у Москви.

Натпис на словенском: „Рођење Господа нашега Исуса Христа“

Еванђеља:

Матеј (2.глава, стих 1- 12) Лука (2.глава, стих 6-20)

Празник Рођења Христова или Божић празнује се почетком зиме.

12

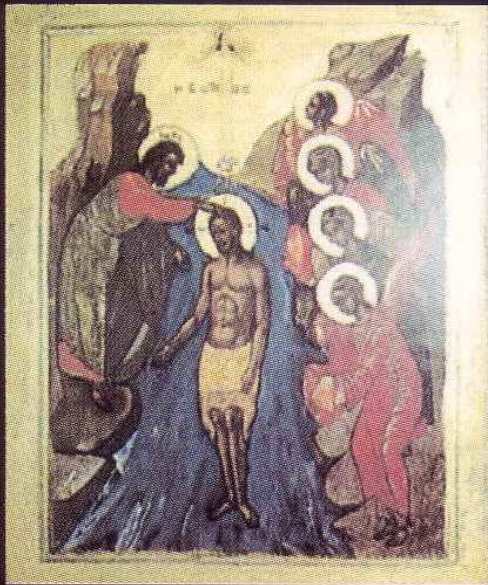
СРЕТЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Мајка Божја донела је у храм свога новорођеног Сина.
 Свети Симеон, који је веома стар, нежно узима у наручје дете Исуса.
 Он је срећан, јер већ дуго очекује овај сусрет.
 Свети Јосиф доноси две беле птице (лево).
 Пророчица Ана стоји иза Симеона (десно).

По једној икони с почетка 16. века
 Као и на свим осталим иконама Исус Христос означен је иницијалима „ІС ХС“.
 Његов ореол означен је крстом са грчким натписом који значи „Онај Који јест“.

Еванђеље од Луке (2.глава стих 22-39).

Празник Сретења Господњег празнује се у фебруару.

БОГОЈАВЉЕЊЕ

Света Тројица се открива:
Исус Христос се крштава у реци Јордану.
Глас Оца долази с неба.
Свети Дух се јавља у облику голуба.
На обали (лево) стоји Јован Крститељ.

По једној критској икони с краја 16. века

Натписи на грчком: „Крштење,, „Јован Претеча“
Еванђеља: Мт (3,13-17), Мк (1,9-11) Лк (3,21-22) Јн (1,32-34)

Реч „Теофанија,, значи „Богојављење“

Овај празник, који се још зове и Крштење Господње, празнује се у јануару.

16

ПРЕОБРАЖЕЊЕ

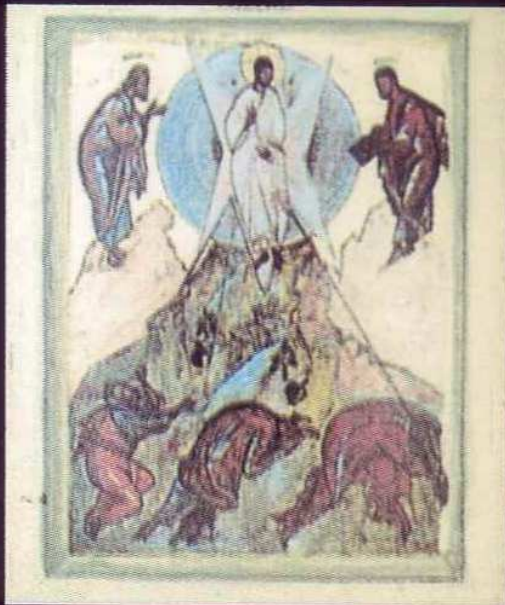
Исус Христос се попео на брдо да се моли.
Обучен у бело Христос стоји на самом врху.
Његово лице је „преображено“ што значи „измењено“ и сија као сунце.
Пророци Илија и Мојсије с Њим разговарају.
Испред је Петар и двојица браће Јован и Јаков.

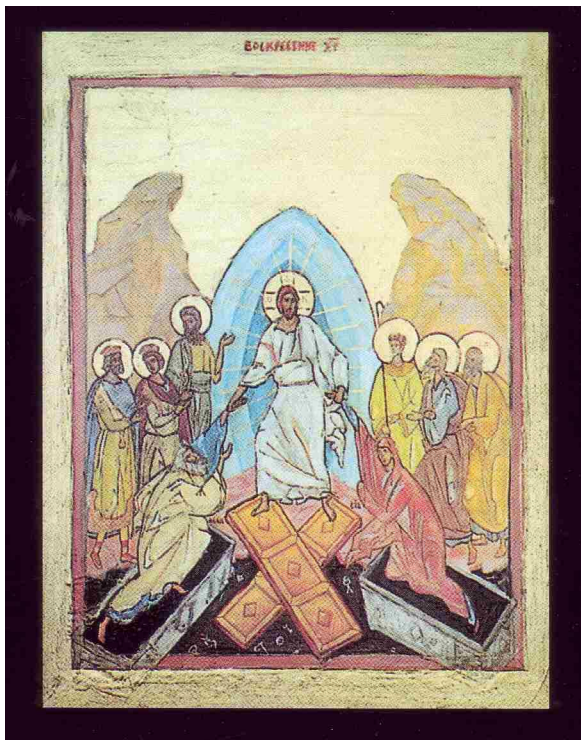
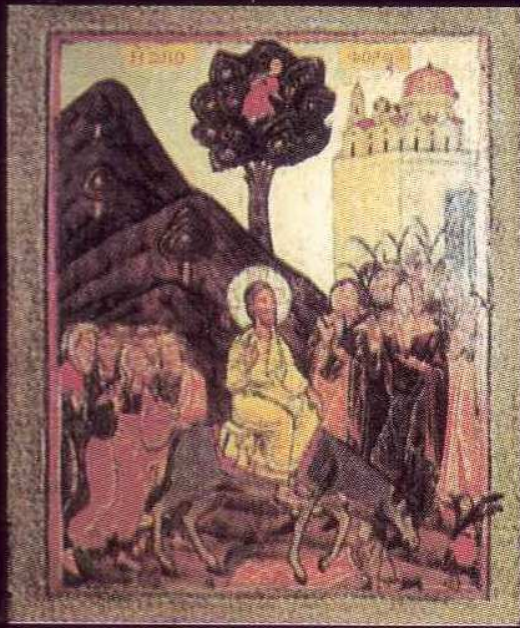
По чувеној икони Теофана Грка (15.век)

Натписи на словенском:
„Преображење“ „Илија, Исус Христос, Мојсије“ „Петар, Јован, Јаков“

Еванђеља: Мт (17,1-9), Мк (9,2-10), Лк (9,28-36)

Преображење Христово празнује се у августу.

СВЕЧАНИ УЛАЗАК У ЈЕРУСАЛИМ

Исус Христос улази у свети град Јерусалим.
Људи, жене и деца, који станују у граду, поздрављају Га са палминим гранчицама.
Апостоли га прате.

По једној грчкој икони из 18. века.

Наслов на грчком: „Ношење палми“

Еванђеља: Мт (21,1-11), Мк (11,1-11), Лк (19,29-38), Јн (12, 12-19).

Свечани улазак Христов у Јерусалим слави се у недељу пред Васкрс
(Цветна недеља, Цвети).

20

ВАСКРСЕЊЕ

Исус Христос спасава Адама и Еву.

Поред Њега су сведи и пророци из Старог завета.

Копија једне модерне иконе по чувеном византијском мозаику из манастира
Хора код Цариграда (13 век).

Натписи лево:
„Соломон“ „Давид“ „Јован Претеча“
„Адам“

Натписи десно:
„Авель“ „Мојсије“ „Аврам“ „Ева“

Празник Васкрсења Христовог (православни Васкрс) празнује се једне недеље у
пролеће.

22

ВАЗНЕСЕЊЕ

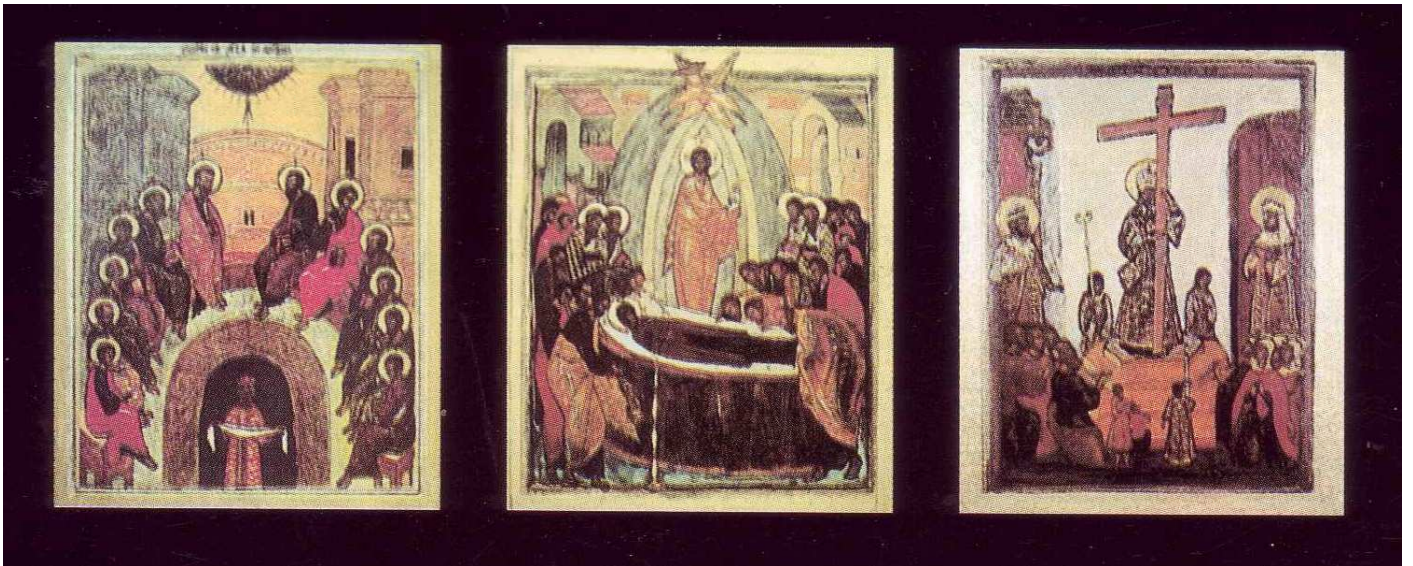
Исус Христос одлази на небо.

Два анђела у белом теше присутне људе.
Икона из московске области (крај 16.века).

Натписи на словенском:
„Вазнесење Господње“ „свети апостоли“ „Анђео Господњи“

Дела апостолска (1.глава, стих 9-11).

Празник Вазнесења Христовог пада у четвртак 40 дана по Васкрсу.

24

ПЕДЕСЕТНИЦА (ДУХОВИ)

Дванаесторица апостола сакупили су се у Јерусалиму.
 Бог им је обећао да ће и Он да буде са њима.
 Пламени језици изнад њихових глава показују да је Свети Дух заиста сишао на њих.

По једној икони из 16. века (Новгород).

Наслов на словенском: „Силазак Светог Духа на апостоле“.

Дела апостолска (2. глава, стих 1-4).

Реч „Педесетница“ значи педесети дан (по Васкрсу).

Духови се празнују педесети дан по Васкрсу.

26

УСПЕЊЕ БОГОРОДИЦЕ

Пресвета мајка Божја лежи на одру, а апостоли се опраштају од ње.
 У позадини се види како јој је Исус Христос узео душу к себи.

Према једној икони московске школе из 16. века.

Натписи на словенском:

„Успење Пресвете Богородице“ „Душа“ „ІС ХС“ „МР ΘУ“

„Уснути“ значи умрети.

Успење Пресвете Богородице празнује се у августу.

28

КРСТОВДАН

Свети крст је пронађен у 4. веку за време царице Јелене (десно), приликом једног ископавања.

Епископ уздиже високо Свети крст.

По једној модерној икони.

Натписи на словенском:

„Подизање часног крста Господњег“ „Константин“ „Макарије“ „Јелена“

Крстовдан се слави у септембру.

КАЛЕНДАР

Православна црквена година почиње у септембру. Многи велики празници се празнују одређеног датума, независно од тога који је дан у седмици. То су непокретни празници. Други, који не падају сваке године на исти датум јесу покретни празници.

Непокретни празници

Датуми су поређани по црквеном календару. У земљама, где се датуми рачунају по Јулијанском календару, постоји помрање за 13 дана (датуми у заградама).

Рођење Богородице	8. септембра (21. 9.)
Крстовдан	14. септембра (27. 9.)
Вавдење	21. новембра (4. 12.)
Рођење Христово	25. децембра (7. 1.)
Богојављење	6. јануара (19. 1.)
Сретење Господње	2. фебруара (15. 2.)
Благовести	25. марта (7. 4.)
Пресображење	6. августа (19. 8.)
Успење Богородице	15. августа (28. 8.)

Покретни празници

Празник Васкрсења Христово (Васкрс) пада увек у недељу.

Православна црква слави Васкрс на следеће датуме:

27. априла 1997; 19. априла 1998; 11. априла 1999;
30. априла 2000; 15. априла 2001; * 5. маја 2002;
27. априла 2003; 11. априла 2004; 1. маја 2005.

(* Такође је Васкрс и код западних хришћана)

Остали покретни празници

Улазак у Јерусалим (Цвети)	недеља пред Васкрс
Вазнесење	шести четвртак по Васкрсу
Педесетница (Духови)	седма недеља по Васкрсу

Прва страна корица:
Васкршња икона „Христос ослобађа људе из пакла”

Последња страна:
Долскартион православне цркве у Фелдкирху.

Превод са немачког:
Протојерсеј проф. Славко Зорица.